

UCHWAŁA NR IX/77/2019
RADY GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA

z dnia 30 września 2019 r.

w sprawie przyjęcia Raportu z realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska za okres 2017-2018.

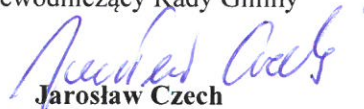
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, poz. 1309 i poz.1696) w związku z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396, poz. 1403, poz. 1501, poz. 1579), uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Raport z realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna za okres 2017-2018”, według stanu z 31 grudnia 2018 r., stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Turośń Kościelna.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Jarosław Czech

**RAPORT Z REALIZACJI GMINNEGO
PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
GMINY TUROŚĆ KOŚCIELNA
ZA OKRES 2017 – 2018**

Turośl Kościelna, wrzesień 2019 r.

SPIS TREŚCI

- 1. WPROWADZENIE**
 - 1.1. Podstawa prawna sporządzenia raportu**
 - 1.2. Cel przygotowania opracowania**
 - 1.3. Zakres opracowania**
 - 1.4. Sposób zbierania informacji oraz ich źródło**
- 2. CELE I KIERUNKI UJĘTE W PROGRAMIE**
- 3. OCENA SPOSOBÓW I ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA ZAPLANOWANYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ**
 - 3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza**
 - 3.2. Zagrożenie hałasem**
 - 3.3. Pola elektromagnetyczne**
 - 3.4. Gospodarowanie wodami**
 - 3.5. Gospodarka wodno-ściekowa**
 - 3.6. Zasoby geologiczne**
 - 3.7. Gleby**
 - 3.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów**
 - 3.9. Zasoby przyrodnicze**
 - 3.10. Zagrożenie poważnymi awariami**
- 4. PODSUMOWANIE**

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa prawna sporządzenia raportu

Podstawę do sporządzenia Raportu stanowi Program Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021 – 2024 (dalej *Program*), który został uchwalony przez Radę Gminy Turośń Kościelna w dniu 23 listopada 2017 r. (uchwała Nr XXVIII/226/2017). *Program* jest podstawą działań Gminy Turośń Kościelna w zakresie polityki ekologicznej. Dokumenty opracowano zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 18, ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska organ wykonawczy gminy ma obowiązek sporządzenia co 2 lata Raportu z wykonania programu ochrony środowiska, a następnie przedstawienia opracowanego Raportu Radzie Gminy Turośń Kościelna.

1.2. Cel przygotowania opracowania

Ochrona środowiska naturalnego jest obowiązkiem władz państwowych i obywateli. Władze administracyjne powinny zapewnić, poprzez politykę zrównoważonego rozwoju, bezpieczeństwo ekologiczne i dostęp do nieuszczerplonych zasobów współczesnemu i przyszłemu pokoleniu. Prawo ochrony środowiska stanowi, że działania z zakresu ochrony środowiska w regionie muszą być podejmowane m.in. na podstawie aktualnego programu ochrony środowiska.

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna za okres 2017-2018 (dalej *Raport*) został sporządzony w celu realizacji zobowiązań nałożonych na organ wykonawczy przez obowiązujące w Polsce prawo w zakresie ochrony środowiska. *Raport* określa stopień realizacji obowiązującego Programu Ochrony Środowiska Gminy Turośń Kościelna. *Raport* jest narzędziem monitoringu umożliwiającego ocenę stopnia realizacji zamierzeń programowych – stopnia realizacji zadań i uzyskanych efektów ekologicznych.

1.3. Zakres opracowania

Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Turośń Kościelna obejmuje okres od 01.01.2017 r. do 31.12.2018 r.

Ustawodawca nie określił, jaką formę powinien posiadać *Raport* z realizacji *Programu* i jakie elementy mają składać się na jego zawartość. Nie zostały opracowane ogólne wytyczne opracowania *Raportu*, umożliwiające zachowanie układu treści i sposobu przedstawienia rezultatów z realizacji zadań ujętych w *Programie* obowiązujące we wszystkich jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce. Ustawodawca nie zdyscyplinował również samorządów lokalnych do przestrzegania określonych terminów, w których – od momentu przyjęcia uchwałą *Programu Ochrony Środowiska* – powinien być przedstawiony i przyjęty *Raport* z jego realizacji. Zakres niezbędnych informacji jakie powinien zawierać *Raport* powinien odpowiadać treści przyjętego POŚ.

Raport jest zatem próbą weryfikacji i wstępnej oceny wykonania tego, co zostało zapisane w *Programie*, a co zostało zrealizowane w latach 2017 –2018. W niniejszym *Raporcie* zostały przedstawione zadania i przedsięwzięcia, które były zrealizowane lub rozpoczęte w ramach obowiązujących w latach 2017 -2018 Programu ochrony środowiska.

W *Raporcie* dokonano oceny stanu realizacji zadań własnych i koordynowanych Gminy Turośń Kościelna.

1.4. Sposób zbierania informacji oraz ich źródło

Na potrzeby opracowania *Raportu* wykorzystano informacje pochodzące z różnych źródeł, przede wszystkim z dokumentacji zgromadzonej w tut. urzędzie, danych zamieszczonych na stronach samorządu województwa, starostwa powiatowego, urzędu statystycznego i innych instytucji związanych ze środowiskiem oraz wykorzystano zapisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, materiały edukacyjne wydane przez Ministerstwo Środowiska "Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym", zapisy ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zapisy ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.

2. CELE I KIERUNKI UJĘTE W PROGRAMIE

Cele i kierunki interwencji ujęte w *Programie* wyznaczono na podstawie zdefiniowanych zagrożeń i problemów w poszczególnych obszarach interwencji, w oparciu o analizę założeń dokumentów strategicznych i programowych. Cele i kierunki *Programu* mają charakter komplementarny, co oznacza, że realizacja zamierzeń w jednym z obszarów interwencji, przyczynia się do osiągnięcia celów w innych obszarach.

W ramach 10 n/w obszarów interwencji, wyznaczono 18 celów. Łącznie wyznaczono 142 zadania, z których poddano ocenie tylko te zadania, których realizacja była przewidziana na lata 2017 – 2018.

Obszary interwencji to:

1. Ochrona klimatu i jakości powietrza
2. Zagrożenia hałasem
3. Pola elektromagnetyczne
4. Gospodarowanie wodami
5. Gospodarka wodno-ściekowa
6. Zasoby geologiczne
7. Gleby
8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
9. Zasoby przyrodnicze
10. Zagrożenia poważnymi awariami

3. OCENA STOPNIA REALIZACJI ZAPLANOWANYCH ZADAŃ

Poniżej przedstawiono realizację zadań związanych z ochroną środowiska jakie zostały wykonane na terenie Gminy Turośń Kościelna w latach 2017-2018. W *Raporcie*, mającym charakter sprawozdania opierało się na harmonogramie przedsięwzięć planowanych do realizacji, określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Turośń Kościelna na lata 2017 - 2020, z perspektywą na lata 2021 –2024. W *Raporcie* odniesiono się do konkretnych zadań wyszczególnionych w *Programie*, jak i również wzięto pod uwagę przedsięwzięcia, które nie były w nim zawarte. Harmonogram *Programu* obejmował i obejmuje zadania zaplanowane w szerokim przedziale czasowym, a duża część zadań wykracza poza ramy czasowe przyjęte podczas sporządzania dokumentu. W niniejszym *Raporcie* przedstawiono zadania z zakresu poszczególnych sektorów związanych z ochroną środowiska, realizowane na terenie Gminy Turośń Kościelna w latach 2017 –2018.

Poniżej przedstawiono stan realizacji zapisów *Programu* w odniesieniu do poszczególnych zagadnień oraz podsumowano szczegółowe zadania zaplanowane do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna lub przy jej wsparciu.

3.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Ochrona klimatu i jakość powietrza	Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza	Modernizacja transportu w kierunku transportu niskoemisyjnego
		Opracowanie i aktualizacja programów w zakresie ochrony powietrza
		Monitoring powietrza
		Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony powietrza i przeciwdziałania zmianom klimatu
	Poprawa efektywności energetycznej	Rozbudowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci ciepłowniczej i gazowej
Poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i prywatnym, w tym termomodernizacja i wymiana oświetlenia		

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
	Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych jako działania adaptacyjne do zmian klimatu	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (słońca, wiatru, wody, biomasy i biogazu) do produkcji energii elektrycznej i ciepłej

Jakość powietrza w województwie podlaskim, w którym położona jest gmina Turośń Kościelna, kształtowana jest przede wszystkim przez rozkład przestrzenny i wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł stacjonarnych i mobilnych, napływowych (transgranicznych) oraz przemian fizykochemicznych zachodzących w atmosferze. Do substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń należą: dwutlenek węgla, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenki węgla oraz pył.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Nakładanie obowiązku ograniczenia negatywnego wpływu na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego.	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
2. Przebudowa i termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Turośni Kościelnej	2017-2018	2 100 000		2 189 668,18	Budżet JST + RPOWP
3. Przebudowa i termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Chodorach	2018-2019		900 000	-	Budżet JST + POIŚ/SGGN
4. Termomodernizacja świetlicy w Borowskich Ciborach	2018-2019		300 000	-	Budżet JST + POIŚ/SGGN
5. Termomodernizacja świetlicy w Borowskich Michałach	2018-2020		300 000	-	Budżet JST + POIŚ/SGGN
6. Modernizacja indywidualnych źródeł energii ciepłej i elektrycznej w Gminie Turośń Kościelna	2017-2018	6 200 000		6 235 823,90	Budżet JST + RPOWP
7. Remont zabytkowego obiektu Dworku Myśliwskiego w Turośni Kościelnej w tym wymiana stolarki okiennej	2017-2018	700 000		-	Budżet JST + LSR/ MK i DN

W latach 2017 – 2018 przeprowadzono 11 postępowań w sprawie wydania decyzji środowiskowej z czego w dwóch postępowaniach przeprowadzono ocenę oddziaływania na środowisko przy udziale społeczeństwa oraz przeprowadzono jedno postępowanie w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zadania wynikające z *Programu* mające na celu ochronę powietrza atmosferycznego dotyczyły zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzących głównie z transportu (szerzej opisane w punkcie 3.2. *Raportu*), i sektora produkcyjnego, ale także z sektora komunalnego. Za istotne kwestie uznano zmniejszenie zapotrzebowania na ciepło, poprzez termomodernizację budynków oraz zmianę struktury ogrzewania.

W roku 2018 Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku w ramach programu „Czyste powietrze” rozpoczął akcję dofinansowania m.in. modernizacji systemu ogrzewania z węglowego na proekologiczny.

Zgodnie z *Programem*, z w/w zadań Gminy w całości zostały zrealizowane dwa z nich:

1. Przebudowa i termomodernizacja świetlicy wiejskiej w Turośni Kościelnej - dofinansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020
2. Modernizacja indywidualnych źródeł energii ciepłej i elektrycznej w Gminie Turośń Kościelna - dofinansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020.

„Modernizacja indywidualnych źródeł energii cieplnej lub elektrycznej” obejmowała montaż 372 instalacji OZE w budynkach prywatnych. W 2018 roku, w ramach wymiany źródeł ogrzewania, firma Optima Polska zamontowała gruntowe pompy ciepła w 38 budynkach w różnych miejscowościach gminy, natomiast firma Sungrant dokonała instalacji 275 zestawów kolektorów słonecznych. Realizacja zadania zakładała także montaż 59 zestawów ogniw fotowoltaicznych do wytwarzania energii elektrycznej, których wykonawcą była firma Flexipowergroup z Woli Zaradzyńskiej. Realizacja tego projektu pokazała jak na przestrzeni lat wrosło zainteresowanie mieszkańców energią odnawialną. Już po zakończeniu w 2016 r. naboru, w trakcie realizacji projektu oraz obecnie, wpływają do urzędu podania o dofinansowanie montażu, w głównej mierze kolektorów słonecznych. Z całą pewnością można stwierdzić, iż świadomość społeczeństwa w kwestii konieczności przestawienia swoich gospodarstw domowych z energii konwencjonalnej na odnawialną jest coraz większa.

Odnosząc się do pozostałych zadań zapisanych w *Programie* tj. termomodernizacji świetlic w Chodorach, Borowskich Ciborach i Borowskich Michałach, przygotowana została pełna dokumentacja techniczna założonych zadań oraz złożono wnioski o ich dofinansowanie do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego a ich realizacja zaplanowana jest na rok 2020.

Zgodnie z założeniami *Programu*, w roku 2017 złożono wniosek o dofinansowanie do Lokalnej Grupy Działania Stowarzyszenie N.A.R.E.W. w ramach RPOWP, do remontu Dworku Myśliwskiego w Turośni Kościelnej. Ponieważ w/w wniosek nie otrzymał dofinansowania, remont Dworku Myśliwskiego należało odroczyć w czasie. W I kwartale 2020 roku zostanie złożony wniosek na dofinansowanie inwestycji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego.

Realizacja zadań zapisanych w *Programie*, jak i zadania realizowane poza nim korzystnie wpłynęły na ochronę klimatu i poprawę jakości powietrza.

3.2. Zagrożenie hałasem

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zagrożenia hałasem:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zagrożenia hałasem	Ograniczenie emisji hałasu	Uwzględnienie aspektów związanych z ponadnormatywnym hałasem w zagospodarowaniu przestrzennym
		Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, realizowana z uwzględnieniem konieczności ograniczenia presji na środowisko oraz życie i zdrowie ludzi (w tym usprawnienie organizacji ruchu)
		Eliminacja zagrożenia mieszkańców województwa nadmiernym hałasem
		Monitoring hałasu komunikacyjnego i kontynuacja kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu

Część zadań związana z ochroną przed hałasem jest zbieżna z zadaniami realizowanymi w zakresie ochrony powietrza – dotyczy to modernizacji dróg oraz usprawnienia komunikacji. Prawidłowe kształtowanie klimatu akustycznego polega przede wszystkim na zmniejszeniu poziomów hałasu u samego źródła oraz na zmniejszaniu poziomów hałasu metodami akustyczno – urbanistycznymi i akustyczno – budowlanymi na drodze między źródłem, a odbiorcą. Hałas komunikacyjny jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym rodzajem hałasu, szczególnie na terenach zurbanizowanych o gęstej zabudowie. Na klimat akustyczny wpływa dynamika rozwoju motoryzacji, a co za tym idzie systematyczny wzrost ilości pojazdów. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego poprzez poprawę nawierzchni dróg jest działaniem istotnym, choć jednocześnie może doprowadzić do wzrostu natężenia ruchu pojazdów. Metodą ochrony przed hałasem jest budowa ekranów akustycznych i indywidualna ochrona w postaci zwiększenia izolacyjności akustycznej przegród budowlanych.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zagrożenia hałasem w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Sporządzanie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem źródeł hałasu oraz wprowadzanie zapisów dotyczących standardów akustycznych dla poszczególnych terenów	zadanie ciągle	-	-		Środki własne
2. Przebudowa drogi gminnej Bojary – Borowskie Żaki	2017	1 500 000		1 554 950,00	Budżet JST + PRGiPID
3. Przebudowa drogi gminnej Pomigacze – Lubejki wraz z drogą gminną w Pomigaczach (ul. Howieny)	2018-2019		3 000 000	5 253 555,02	Budżet JST + PRGiPID
4. Przebudowa drogi gminnej nr Nr 106662B (Zalesiany – ul. Działkowców w Niewodnicy Kościelnej)	2018-2019		800 000	67 404,00	Budżet JST
5. Przebudowa drogi powiatowej w miejscowości Zalesiany	2017-2020	1 600 000		52 275,00	Budżet JST + Powiat białostocki
6. Przebudowa drogi powiatowej Niewodnica Kościelna – Czaplino (granica z gm. Choroszcz)	2018-2020		1 200 000	1 383 467,22	Budżet JST + Powiat Białostocki, PRGiPID

W roku 2018 uchwalony został plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr XXXVII/286/2018 Rady Gminy Turośń Kościelna z dnia 19 lipca 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Turośń Kościelna obejmującego części wsi Zalesiany, Niewodnica Kościelna, Markowszczyzna, Tołcze i Trypucie zawierający zapisy dotyczące źródeł hałasu.

Zgodnie z założeniami *Programu* w roku 2017 zrealizowano w całości przebudowę drogi gminnej Bojary – Borowskie Żaki dofinansowaną z Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019.

Ponadto kwotę 50.000 zł przeznaczono na opracowanie dokumentacji projektowej na „Przebudowę drogi powiatowej na 1543 B na odcinku od ul. Dąbrowskiego do skrzyżowania z ul. Trakt Napoleoński w Niewodnicy Kościelnej. Zrealizowano również budowę chodnika wzdłuż ulicy Lipowej w Turośni Kościelnej o długości 700 m gdzie Powiat Białostocki zapewnił materiały budowlane, a Gmina wykonał niezbędne roboty i sprawowała nadzór inwestorski. W tym samym roku dofinansowano również budowę chodnika we wsi Pomigacze w kwocie 94 265,45 zł, którą przy udziale 50/50 zrealizował Powiatowy Zarząd Dróg w Białymstoku a także dofinansowano w kwocie 1 249 418,06 zł przebudowę ulicy Kościelnej w Niewodnicy Kościelnej na odcinku od ul. Łąkowej do cmentarza.

W roku 2018 zakończono w całości dwa zadania ujęte w *Programie*:

1. Przebudowa drogi gminnej Pomigacze – Lubejki wraz z drogą gminną w Pomigaczach (ul. Howieny) – dofinansowanego z Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019
2. Przebudowa drogi powiatowej Niewodnica Kościelna – Czaplino (granica z gm. Choroszcz) dofinansowanego z Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 – 2019 oraz w pozostałej części sfinansowaną w 50 % przez Gminę Turośń Kościelna oraz Powiat Białostocki

Również w roku 2018, zgodnie z założeniami *Programu*, przebudowano część drogi gminnej nr 106662 B w Zalesianach na odcinku 250 m (od skrzyżowania ze starym przebiegiem drogi Wojewódzkiej w kierunku ul. Działkowców) oraz wspólnie z Powiatowym Zarządem Dróg w Białymstoku przebudowano drogę powiatową we wsi Zalesiany na odcinku ok. 700 m. Dalsza

przebudowa w/w drogi gminnej i powiatowej realizowana będzie w kolejnych latach. W roku 2018 Powiat rozpoczął opracowanie dokumentacji projektowej na dalszy odcinek drogi powiatowej.

W październiku 2018 r. powstała także nawierzchnia z kostki brukowej na wewnętrznej drodze gminnej w miejscowości Iwanówka o długości ok 110 m – koszt inwestycji 80 000,00 zł. Gmina przekazała Powiatowi Białostockiemu również dotację w wysokości 9 840,00 zł do wykonania dokumentacji projektowej na przebudowę drogi powiatowej we wsi Dołki.

W październiku 2018 roku zakończono roboty związane z przebudową drogi wojewódzkiej 678 na odcinku od Horodnian do Markowszczyzny realizowane przez Podlaski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Białymstoku. Na terenie Gminy Turośń Kościelna przebudowano ok. 3 km w/w drogi. Wzdłuż drogi zostały ustawione ekrany akustyczne o łącznej długości 888 m. Rozpoczęły się również prace związane z przebudową drogi wojewódzkiej nr 682 na odcinku od Markowszczyzny do miasta Łapy, których zakończenie planowane jest na 2019 rok.

Realizacja powyższych zadań zapisanych w *Programie*, jak i zadania realizowane poza nim przyczyniły się znacznie do zmniejszenia zagrożenia hałasem.

3.3. Pola elektromagnetyczne

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie pól elektromagnetycznych:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Pola elektromagnetyczne	Ochrona przed polami elektromagnetycznymi	Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi
		Monitoring natężeń pól elektromagnetycznych

Promieniowanie elektromagnetyczne jest bardzo rozległe i obejmuje różne długości fal, począwszy od fal radiowych przez fale promieni podczerwonych, zakres widzialny i fale promieni nadfioletowych, aż do bardzo krótkich fal promieni rentgenowskich i promieni gamma. Z całego spektrum promieniowania elektromagnetycznego w sposób istotny oddziałują na organizmy tylko te fale, które są pochłaniane przez atomy, cząsteczki i struktury komórkowe.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie pól elektromagnetycznych w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania	Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
1. Opracowanie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi	zadanie ciągłe	-	-	WIOŚ

Do najistotniejszych źródeł promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy należą: linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacja elektroenergetyczna 400/110 kV Narew we wsi Turośń Kościelna. Podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie monitoringu promieniowania elektromagnetycznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 roku w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2007 roku Nr 221, poz. 1645) w województwie podlaskim jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Białymstoku. WIOŚ jest zobowiązany do prowadzenia, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Oceny poziomów pól elektromagnetycznych dokonuje się na podstawie prowadzonego przez WIOŚ monitoringu środowiska.

Ograniczeniem oddziaływania pól elektromagnetycznych może być także rozwój energetyki odnawialnej i produkcja energii elektrycznej z OZE (szerzej opisane w pkt. 3.1. *Raportu*).

W roku 2018 uchwalony został plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr XXXVII/286/2018 Rady Gminy Turośń Kościelna z dnia 19 lipca 2018 r. w sprawie miejscowego planu

zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Turośń Kościelna obejmującego części wsi Zalesiany, Niewodnica Kościelna, Markowszczyzna, Tolcze i Trypucie zawierający w/w elementy.

Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony przed polami elektromagnetycznymi miało na celu stałe ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych.

3.4. Gospodarowanie wodami

W Programie ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gospodarowania wodami:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarowanie wodami	Ograniczanie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych	Ochrona zasobów wodnych (w tym ochrona naturalnej hydromorfologii cieków)
		Budowa i odtwarzanie systemów i urządzeń melioracji wodnych (w tym niezbędnych do realizacji zrównoważonego rolnictwa) oraz pozostałej infrastruktury służącej do retencjonowania, regulacji i ochrony zasobów wód
		Odtwarzanie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek
		Ograniczenie presji rolnictwa na wody
		Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania wodami
		Monitoring wód
		Edukacja ekologiczna w zakresie gospodarowania wodami

Wody na terenie gminy Turośń Kościelna położone są na obszarze dorzecza Wisły, w regionie wodnym Wisły Środkowej. Łączna powierzchnia wód na terenie gminy stanowi ok. 100 ha. Sieć hydrograficzna obszaru tworzą rzeki: Narew, Turośnianka, Czaplinianka-Niewodnica i Kowalówka. Gospodarowanie wodami powinno odbywać się w sposób zapewniający utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wód pod względem jakościowym i ilościowym. W tym celu konieczne jest podejmowanie działań, zmierzających do ograniczenia lub wyeliminowania skutków oddziaływania presji z działalności człowieka. Wielkość zasobów wód kształtowana jest poprzez uwarunkowania geograficzne, a w tym procesy klimatyczne i hydrologiczne, decydujące o elementach składowych bilansu wodnego. Ilość wód powierzchniowych i podziemnych warunkowana jest wielkością opadów atmosferycznych, parowaniem terenowym oraz wielkością odpływu (powierzchniowego, podpowierzchniowego i podziemnego). Bilans wodny zależy także od pokrycia terenu, w tym lesistości i powierzchni terenów zabudowanych, rzeźby terenu, budowy geologicznej i gleb.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie gospodarowania wodami w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Szeroko zakrojone działania edukacyjne promujące potrzebę ochrony wód	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
2. Konserwacja Zbiornika małej retencji w Turośni Kościelnej	2017-2024	60 000		6 797,02	Budżet JST

Źródłem zanieczyszczeń obszarowych i rozproszonych są ścieki pochodzące od ludności niekorzystającej z systemu kanalizacji zbiorczej. Dotyczy to głównie rozproszonej zabudowy wiejskiej. Nieczystości ciekłe należy dowozić do stacji zlewnej specjalistycznymi wozami asenizacyjnymi. Zezwolenie w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych z terenu Gminy Turośń Kościelna posiada aktualnie 6 firm asenizacyjnych.

Co roku konserwowany jest zbiornik małej retencji w Turośni Kościelnej, wybudowany w 2014 roku, który przyczynia się do poprawy retencyjności wód powierzchniowych.

Realizacja zadań zapisanych w *Programie* – działania edukacyjne i konserwacja zbiornika małej retencji – miały na celu ograniczanie ryzyka powodziowego, przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody.

3.5. Gospodarka wodno-ściekowa

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gospodarki wodno – ściekowej:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarka wodno-ściekowa	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej	Rozbudowa i modernizacja ujęć wody oraz stacji uzdatniania
		Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej z uwzględnieniem konieczności ograniczania strat wody
		Uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego ograniczeń związanych z zaopatrzeniem w wodę
	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Realizacja projektów sanitacji w zabudowie rozproszonej
		Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej (sanitarnej i deszczowej)
		Rozbudowa i modernizacja infrastruktury oczyszczania ścieków, w tym realizacja działań w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
		Monitoring wód oraz kontrola jakości wody wodociągowej przeznaczonej do spożycia
		Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Gospodarka wodno-ściekowa to jedno z ważniejszych zadań Gminy. Sukcesywnie, od lat Gmina Turośń Kościelna rozbudowuje sieć wodociągową i kanalizacyjną na swoim terenie.

W ramach gospodarki wodno-ściekowej rozpatrywana jest wielkość poboru wód na potrzeby komunalno-bytowe oraz na potrzeby poszczególnych sektorów gospodarki, stan sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz sprawność systemu oczyszczania ścieków. Zrzuty ścieków bytowych pochodzące z gospodarki komunalnej (oczyszczalni ścieków) są jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń wód na terenie gminy Turośń Kościelna. Istotnym źródłem zanieczyszczeń są również ścieki pochodzące z terenów nieskanalizowanych.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Wystąpienie o ustalenie strefy ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
2. Modernizacja oczyszczalni ścieków w Turośni Kościelnej	2017-2018	2 070 000		3 019 915,00	Budżet JST + PROW
3. Rozbudowa sieci wodociągowych	2017-2024	1 900 000		709 563,61	Budżet JST
4. Rozbudowa sieci kanalizacyjnych	2017-2024	2 100 000			Budżet JST
5. Budowa kanalizacji sanitarnej w	2018-2020		10 000 000	63 514,00	Budżet JST + RPO WP

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
Niewodnicy Koryckiej i Kościelnej					
6. Budowa studni głębinowej Stacji Uzdatniania Wody w Baciutach	2018		100 000	512 910,00	Budżet JST + PROW

Zgodnie z założeniami *Programu*, w roku 2017 rozpoczęto prace związane z modernizacją oczyszczalni ścieków, którą udało się zakończyć w 2018 r. wraz z budową studni głębinowej na Stacji Uzdatniania Wody w Baciutach w ramach otrzymanego dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. W latach 2017 – 2018 rozbudowano sieć wodociągową o 2,05 km oraz sieć kanalizacyjną o 1,93 km. Prace były prowadzone Turośni Kościelnej, Markowszczyźnie, Trypuciach, Zalesianach, Tołczach oraz Niewodnicy Kościelnej.

W 2017 roku opracowano koncepcję budowy kanalizacji sanitarnej w Niewodnicy Koryckiej i Niewodnicy Kościelnej oraz złożono wnioski o dofinansowanie zadania do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego. W roku 2018 konkurs został rozstrzygnięty a wniosek nie otrzymał dofinansowania. W maju 2019 r. kolejny raz złożono wniosek o dofinansowanie w ramach programu ROPWP.

Realizacja powyższych zadań – szczególnie, modernizacja oczyszczalni ścieków i rozbudowa sieci – przyczyniły się do racjonalizacji gospodarowania wodami i korzystnie wpłynęły na prawidłową gospodarkę wodno-ściekową.

3.6. Zasoby geologiczne

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zasobów geologicznych:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin	Ograniczenie presji wywieranej na środowisko i ludność lokalną podczas prowadzenia prac geologicznych oraz eksploatacji i magazynowania kopalin, w tym monitorowanie wydobycia
		Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zrównoważonego gospodarowania kopalinami
		Edukacja społeczeństwa w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi

Na terenie gminy występuje 7 udokumentowanych złóż surowców mineralnych, z czego w chwili obecnej pracują dwie żwirownie w Chodorach. Zagrożeniem dla zasobów naturalnych istniejących i potencjalnych złóż może być nielegalne ich pozyskiwanie.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zasobów geologicznych w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania	Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
1. Ochrona zasobów geologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin	Zadanie ciągłe	-	-	Budżet JST

Działania urzędu gminy ukierunkowane były na kontrolę prowadzonych prac i niedopuszczanie do degradacji środowiska w tym np. w postaci niekontrolowanego składowania odpadów m.in. likwidacji

dzikich wysypisk. Działania ukierunkowane na ochronę zasobów geologicznych dotyczyły także opiniowania koncesji na wydobycie czy opiniowania projektów robót geologicznych.

W roku 2018 uchwalony został plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr XXXVII/286/2018 Rady Gminy Turośń Kościelna z dnia 19 lipca 2018 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Turośń Kościelna obejmującego części wsi Zalesiany, Niewodnica Kościelna, Markowszczyzna, Tołcze i Trypucie zawierający w/w elementy.

Ochrona zasobów geologicznych poprzez stosowne zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego miała na celu zapewnienie racjonalnego i efektywne gospodarowania zasobami kopalin na terenie gminy.

3.7. Gleby

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gleb:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gleby	Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Rekultywacja terenów zdegradowanych lub zdewastowanych w celu przywrócenia im wartości użytkowych lub przyrodniczych
		Przeciwdziałanie degradacji gleb i powierzchni ziemi
		Monitoring gleb i powierzchni ziemi
		Edukacja społeczeństwa w zakresie ochrony gleb i powierzchni ziemi

Przekształcenia mechaniczne gleb powodowane są przede wszystkim przez zabudowę terenu, utwardzanie i ubicie podłoża, zdjęcie pokrywy glebowej lub jej wymieszanie z elementami obcymi (np. gruzem budowlanym) oraz w wyniku formowania wykopów i wyrównań. Związane jest to przede wszystkim ze sposobem użytkowania terenu w gminie. Do zanieczyszczenia gleb przyczynia się opad zanieczyszczeń emitowanych do powietrza.

Z uwagi na silną presję urbanizacji, przemysłu i transportu ochrona gleb sprowadza się w dużej mierze do odpowiednich zapisów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Należy każdorazowo dokładnie analizować presje związane z budową nowych obiektów mieszkaniowych i przemysłowych na gleby szczególnie te objęte ochroną. W przypadku rozwoju infrastruktury drogowej (budowy i rozbudowy dróg) należy pamiętać o rozwoju infrastruktury jej towarzyszącej tj. przede wszystkim kanalizacji deszczowej, aby ograniczyć wpływ zanieczyszczeń ropopochodnych bezpośrednio do gleb. Przy zimowym utrzymaniu dróg rozwiązaniem chroniącym gleby może być wykorzystanie piasku zamiast soli drogowej.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie ochrony gleb w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Realizacja w latach	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Wprowadzenie obowiązku umieszczania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obszarów, na których zostały przekroczone standardy jakości gleb	zadanie ciągle	-	-		Środki własne
2. Wydawanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia scalania, wymiany lub podziału gruntu	zadanie ciągle	-	-		Środki własne

W roku 2018 uchwalony został plan zagospodarowania przestrzennego przyjęty uchwałą nr XXXVII/286/2018 Rady Gminy Turośń Kościelna z dnia 19 lipca 2018 r. w sprawie miejscowego

planu zagospodarowania przestrzennego części obszaru gminy Turośń Kościelna obejmującego część wsi Zalesiany, Niewodnica Kościelna, Markowszczyzna, Tołcze i Trypucie zawierający w/w elementy. Nie prowadzono natomiast postępowań o wydanie decyzji środowiskowych związanych ze scalaniem, wymianą bądź podziałem gruntu.

Realizacja powyższych zadań zapisanych w *Programie*, jak i zadania realizowane poza nim przyczyniły się do zapewnienia właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi.

3.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawania odpadów

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania odpadów:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Zapewnienie funkcjonowania systemu selektywnego zbierania/odbioru odpadów komunalnych
		Zapewnienie sprawnego funkcjonowania procesów przygotowania do ponownego użycia, recyklingu i innych procesów odzysku (w tym ograniczenie masy odpadów składowanych)
		Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury służącej składowaniu odpadów
		Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami

Według informacji zawartych w *Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022* gmina Turośń Kościelna przynależy do regionu zachodniego. W Rejonie znajdują się wydzielone obszary: Obszar Czartoria i Obszar Czerwony Bór (do którego przynależy gmina). Głównymi źródłami wytwarzania odpadów komunalnych są: gospodarstwa domowe, obiekty handlowo-usługowe, szkoły, przedszkola, biura, instytucje, obiekty turystyczne. Odpady powstają ponadto z usług komunalnych jak: czyszczenie ulic, utrzymanie terenów zielonych, parków i cmentarzy.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawania odpadów w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

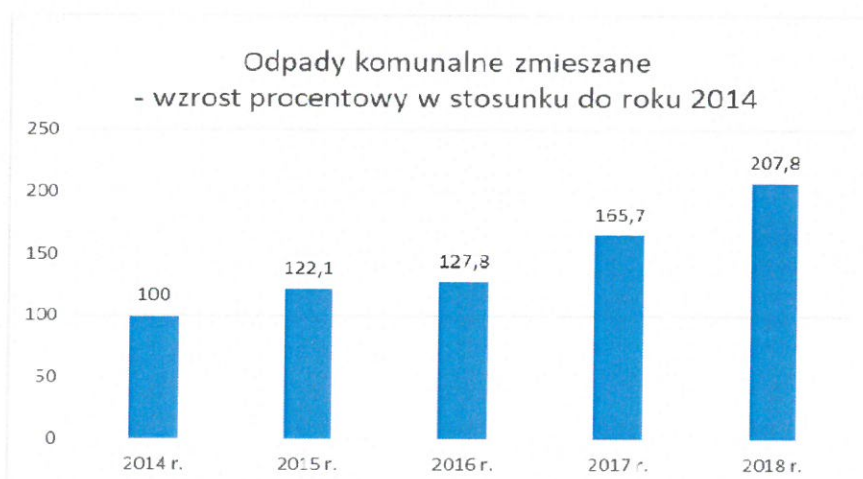
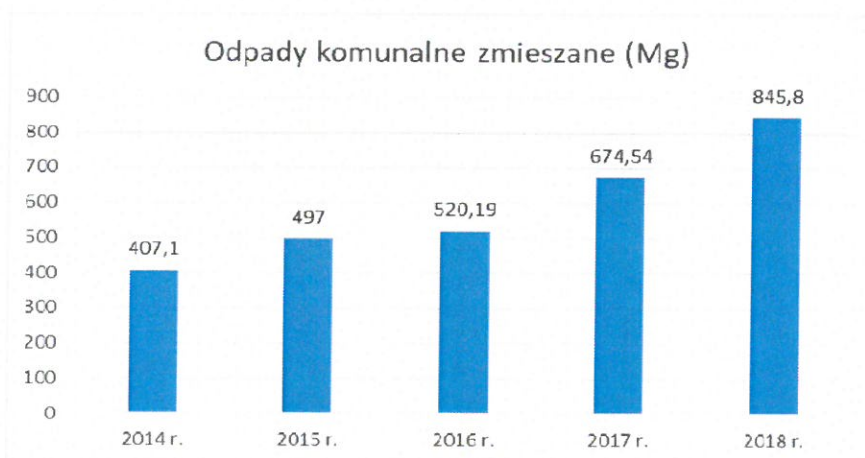
Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Realizacja zapisów ustawy o odpadach i ustawy o utrzymaniu porządku i czystości w gminie w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie odpowiednich rejestrów	Zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
2. Usuwanie i utylizacja wyrobów zawierających azbest	Zadanie ciągłe	-	200 000	19 273,03	Budżet JST + WFOŚiGWwB
3. Zakup worków do selektywnej zbiórki odpadów sukcesywnie przy umowie przetargowej na odbiór odpadów komunalnych od mieszkańców	Zadanie ciągłe	-	-	-	w ramach umowy przetargowej
4. Ulotki, gazetki biuletyny dla mieszkańców dotyczące gospodarki odpadami	Zadanie ciągłe	10 000		-	Budżet JST

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
5. Bieżące utrzymanie czystości na terenach gminnych i poboczach dróg	Zadanie ciągłe	50 000		-	Budżet JST

Od 2012 roku, co kwartał ukazuje się Biuletyn Nowiny Naszej Gminy, w którym przynajmniej raz w roku przypomina się mieszkańcom o zasadach związanych z prawidłową gospodarką odpadami komunalnymi. Na przełomie grudnia i stycznia każdego roku rozdysponowywany jest wśród mieszkańców Gminy, harmonogram odbioru odpadów, w którym również przypomina się o zasadach prawidłowo prowadzonej segregacji. Sukcesywnie prowadzone są również działania związane z likwidacją dzikich wysypisk oraz utrzymaniem czystości w pasach drogowych oraz na terenach będących własnością Gminy. Corocznie w okresie wiosennym sprzątane są pasy drogowe dróg gminnych i powiatowych na terenie Gminy ze śmieci często wyrzucanych z przejeżdżających samochodów. Pracownicy tut. urzędu utrzymują również czystości porządek na przystankach autobusowych oraz terenach będących własnością gminy.

Niepokojącym wydaje się fakt sukcesywnego wzrostu ilości odpadów komunalnych zbieranych i odbieranych z terenu Gminy, co przedstawia poniższe zestawienie:

Rodzaj odpadów	2014 r.	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Odpady zmieszane (Mg)	407,10	497,00	520,19	674,54	845,80

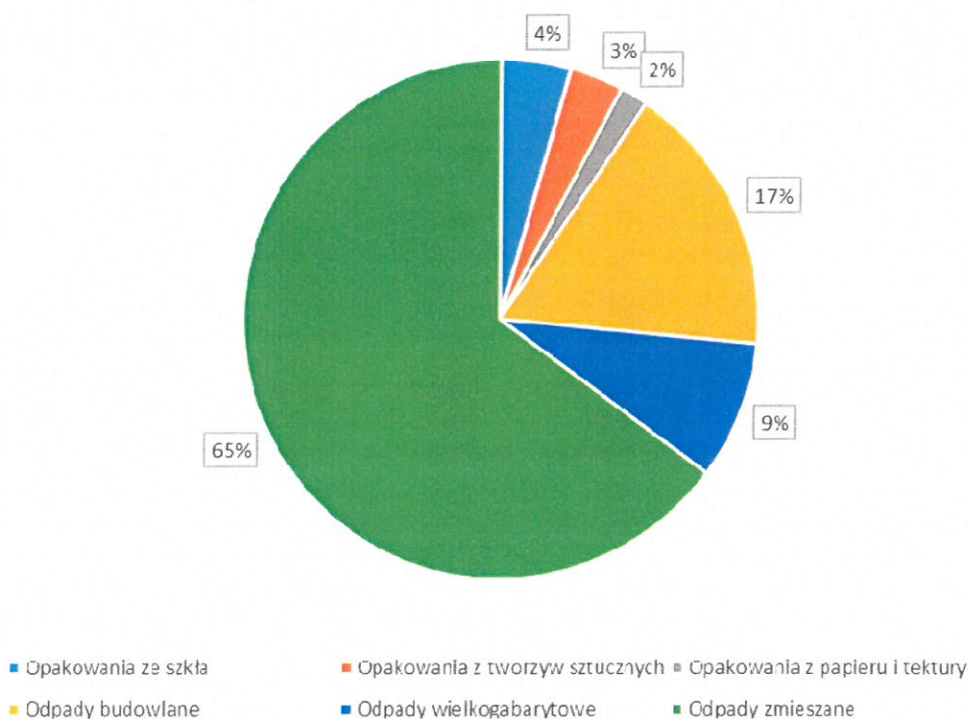

Wzrasta przy tym również ilość odpadów komunalnych zbieranych selektywnie co pozwala sądzić iż rośnie świadomość mieszkańców w zakresie wykorzystania surowców wtórnych. Na terenie Gminy działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Trypuciach, do którego mieszkańcy mogą również wywozić odpady komunalne, tj. odpowiednio w 2017 r. – 202,7 Mg oraz w 2018 r. – 170,9 Mg. Z czego ok. 90 – 95 % stanowią odpady budowlane i wielkogabarytowe.

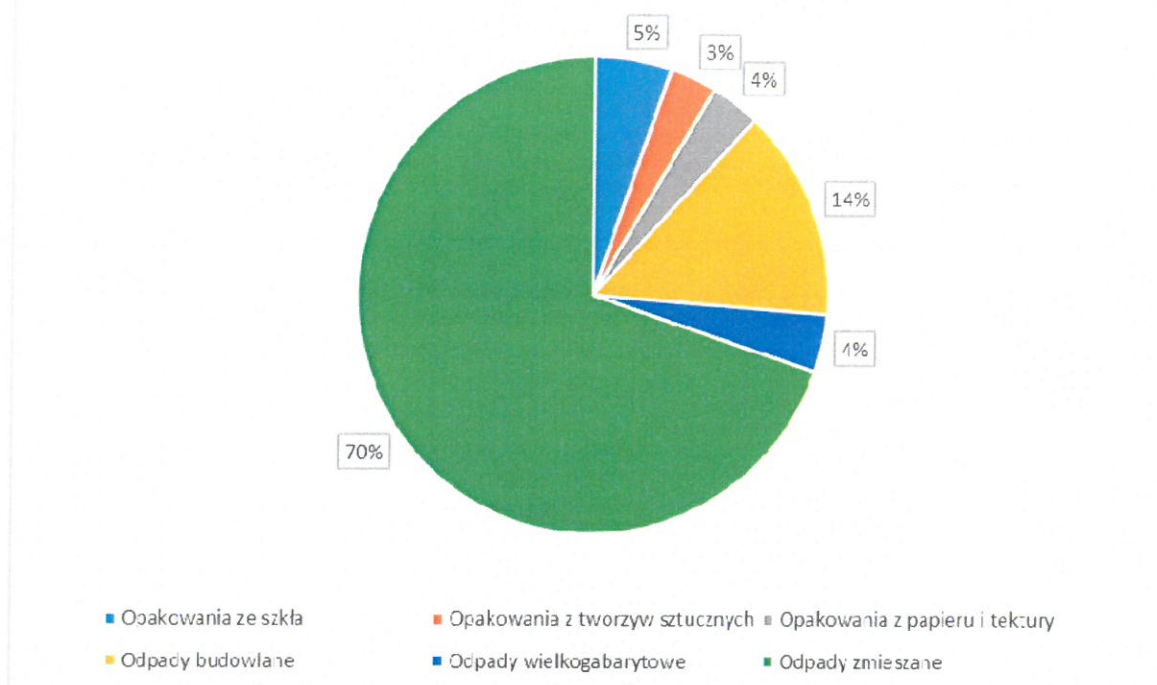
Poniżej zestawienie ilości odpadów zbieranych i odbieranych selektywnie:

Rodzaj odpadów (Mg)	2017 r.	2018 r.
Opakowania ze szkła	45,22	64,22
Opakowania z tworzyw sztucznych	34,92	38,92
Opakowania z papieru i tektury	18,20	41,50
Odpady budowlane (wystawki + PSZOK)	177,30	173,74
Odpady wielkogabarytowe (wystawki + PSZOK)	89,00	47,34

Ilość odpadów komunalnych zebranych w 2017 r. [%]

Ilość odpadów komunalnych zebranych w 2018 r. [%]

Zgodnie z *Programem*, w 2018 roku udało się pozyskać dofinansowanie z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku w kwocie 11 826,00 zł co przy wsparciu finansowym budżetu JST w wysokości 7 447,03 zł, pozwoliło na demontaż, transport i utylizację łącznie 47,56 ton wyrobów zawierających azbest.

Realizacja zadań z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów przyczyniła się do dalszej racjonalizacji zadań z tego zakresu.

3.9. Zasoby przyrodnicze

W Programie Ochrony Środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zasoby przyrodnicze	Zachowanie różnorodności biologicznej, poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków	Aktualizacja inwentaryzacji oraz stworzenie spójnego systemu informacji, opartego o technologie informatyczne, o zasobach gatunków i siedlisk przyrodniczych województwa wraz z wyceną wartości środowiska przyrodniczego
		Planowanie działań ochronnych na terenach przyrodniczo cennych
		Zwiększanie powierzchni obszarowych form ochrony przyrody i krajobrazu
		Ochrona siedlisk i gatunków
		Wielofunkcyjna, zrównoważona gospodarka leśna
		Racjonalna gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska
		Minimalizacja ryzyka wprowadzenia do środowiska gatunków obcych oraz usuwanie, kontrola i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych
Powiązanie systemów dolin rzecznych (jako		

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
		naturalnych korytarzy ekologicznych) z zarządzaniem ryzykiem powodziowym, systemem obszarów chronionych i programem zwiększania możliwości retencyjnych, poprzez wykorzystanie naturalnych uwarunkowań terenu Monitoring przyrodniczy różnorodności biologicznej i krajobrazowej Zarządzanie środowiskiem
	Adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych	Racjonalne powiększanie zasobów leśnych i dostosowanie składu gatunkowego drzewostanu do siedliska oraz zwiększanie różnorodności biocenoz leśnych, z uwzględnieniem gatunków odpornych na susze i podtopienia Zapobieganie, przeciwdziałanie oraz ograniczanie skutków zagrożeń związanych z pożarami lasów Planowanie przestrzenne jako instrument w zakresie gospodarowania środowiskiem
	Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego	Wykonanie audytu krajobrazowego – identyfikacja krajobrazów występujących na terenie województwa, określenie ich cech charakterystycznych oraz ocena ich wartości Ochrona krajobrazu
	Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym	Podejmowanie działań edukacyjnych służących ochronie i zachowaniu różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego oraz zagwarantowanie udziału społeczeństwa w ochronie środowiska i dostępu do informacji o środowisku

Na terenie gminy Turośń Kościelna zlokalizowano występowanie 1 580 ha obszarów objętych ochroną przyrody, w myśl przepisów krajowych. Obszary chronione stanowią około 11,3% powierzchni gminy i obejmują fragment Narwiańskiego Parku Narodowego i jego otuliny. Ponadto na terenie gminy Turośń Kościelna występują dwa pomniki przyrody – gład narzutowy oraz lipa drobnolistna, o obwodzie 390 cm. Cechą charakterystyczną jest występowanie trzech zrosniętych pni do wysokości 3 m. Pomnik jest okazały o równomiernie rozwiniętej koronie. Poza ochroną obszarową na terenie gminy występują liczne gatunki roślin objęte ochroną ścisłą lub częściową oraz chronione gatunki zwierząt.

Wśród obszarów objętych ochroną, w obrębie których położona jest gmina Turośń Kościelna opracowano „Plan ochrony dla obszarów Natura 2000: OSO Bagienna Dolina Narwi PLB 200001, PLH 200002 oraz Narwiańskiego Parku Narodowego”. Wspomniany dokument ma być podstawą do skutecznej ochrony obszarów Natura 2000 i Narwiańskiego Parku Narodowego przez opracowanie dla nich wysokiej jakości planów zadań ochronnych, zapewniających zachowanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony oraz stworzenie warunków społecznych, umożliwiających i ułatwiających wdrożenie w życie planów zadań ochronnych.

Wśród dokumentów regulujących gospodarowanie zasobami przyrodniczymi wymienić należy również plany urządzenia lasu. Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2018 r. poz. 2129, ze zm.) trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu. W latach 2017-2018 na zlecenie Starosty Powiatu Białostockiego został opracowany jeden dokument, tj. w roku 2017 został opracowany plan urządzenia lasu wsi Piecki.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zasobów przyrodniczych w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Aktualizacja/ opracowanie programu ochrony środowiska	zadanie ciągłe	3 321,00	-	3 321,00	Środki własne
2. Opracowanie raportów z programu ochrony środowiska	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
3. Realizacja zapisów ustawy o ochronie przyrody w tym wydawanie pozwoleń / zezwoleń, prowadzenie odpowiednich rejestrów	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
4. Lokalizacja krajobrazów priorytetowych	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
5. Organizacja konkursów i olimpiad, prowadzenie akcji, kampanii informacyjnych, konkursy, wystawy, warsztaty, publikacje o charakterze edukacyjnym, ulotki, broszury	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
6. Zagospodarowanie działki przy OSP w Borowskich Ciborach (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019		300 000	-	Budżet JST + SGGN
7. Zagospodarowanie działek przy świetlicy w Baciutach(m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019		600 000	-	Budżet JST + SGGN
8. Zagospodarowanie działek przy świetlicy w Pomigaczach (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019		100 000	-	Budżet JST + SGGN
9. Budowa wieży widokowej wraz z miejscami postojowymi w Topilcu	2018-2019		500 000	-	Budżet JST + SGGN
10. Zagospodarowanie działki gminnej w Niewodnicy Kościelnej (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019		750 000	97 313,44	Budżet JST + PROW/ LSR
11. Zagospodarowanie działki gminnej w Nieckach (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019		70 000	-	Budżet JST + LSR
12. Zagospodarowanie placu przy Szkole Podstawowej w Turośni Dolnej (m.in. place zabaw, siłownie zewnętrzne)	2018-2019		200 000	-	Budżet JST + SGGN
13. Ulotki, gazetki biuletyny dla mieszkańców dotyczące edukacji ekologicznej	zadanie ciągłe	10 000		-	Budżet JST
14. Warsztaty zielarskie dla dzieci i dorosłych	2017	12 000		12 000	Budżet GOK + Podlaski Pomost Kultury

Pierwszych pięć z przedstawionych zadań to zadania własne Gminy, które realizowane są na bieżąco. Zgodnie z wytycznymi ustawy, ostatni *Raport* z Programu Ochrony Środowiska przygotowany był w marcu 2017 r. i obejmował lata 2015-2016.

Obecnie obowiązujący *Program* został uchwalony przez Radę Gminy Turośń Kościelna w dniu 23 listopada 2017 r. (uchwała Nr XXVIII/226/2017) i obowiązuje do końca 2020 roku.

Z końcem sierpnia 2018 r. wykonano prace związane z zagospodarowaniem działek gminnych w sześciu miejscowościach. W Niewodnicy Kościelnej (plac przy pomniku), Niewodnicy Koryckiej, Zalesianach, Juraszkach, Chodorach oraz Tołczach powstały place zabaw lub też siłownie na świeżym powietrzu tzw. plenerowe. Natomiast w trzech miejscowościach wybudowano altany, które posłużą mieszkańcom między innymi do spotkań integracyjnych. Całkowita wartość robót wyniosła ponad 510 tys. złotych, gmina natomiast pozyskała poprzez Lokalną Grupę Działania NAREW dofinansowanie z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w kwocie 285 tys. zł. Działania takie nastawione są na zmniejszenie presji ruchu turystycznego.

Oprócz wyżej wspomnianych działek, także działka przy remizie OSP w Borowskich Michałach została uporządkowana, zostały zamontowane urządzenia do ćwiczeń oraz altana. Zadanie zrealizowano dzięki dofinansowaniu Marszałka Województwa Podlaskiego w ramach Programu Odnowi Wsi. Koszt realizacji zadania wyniósł łącznie 37 515,00 zł.

W 2018 r. złożono również wnioski o dofinansowanie zagospodarowania działek przy OSP w Borowskich Ciborach, świetlicy w Baciutach, zagospodarowania działki przy szkole w Turośni Dolnej oraz w Niewodnicy Kościelnej, działek w Nieckach i Topilcu do programu Otwarte Strefy Aktywności (OSA) rządowego programu rozwoju małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej o charakterze wielopokoleniowym Ministerstwa Sportu i Turystki. Złożono również wspólnie ze Stowarzyszeniem Gmin Górnej Narwi wnioski pn. „Promocja i ochrona różnorodności biologicznej gmin Górnej Narwi” o dofinansowanie zagospodarowania działek przy szkole w Turośni Dolnej, w Topilcu, w Borowskich Ciborach oraz w Baciutach do programu RPOWP działanie Ochrona zasobów bio- i georóżnorodności oraz jego krajobrazu.

Realizacja powyższych zadań zapisanych w *Programie* i inne działania realizowane poza nim przyczyniły się do wzrostu proekologicznej świadomości społecznej oraz – poprzez tworzenie stosownej infrastruktury – korzystnego wpływu na zachowanie zasobów przyrodniczych w gminie.

3.10. Zagrożenie poważnymi awariami

W *Programie* ochrony środowiska wyznaczono następujące cele i kierunki interwencji w zakresie zagrożenia poważnymi awariami:

Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji
Zagrożenia poważnymi awariami	Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym	Wspieranie działania jednostek reagowania kryzysowego
	Doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego	Zapobieganie sytuacjom kryzysowym poprzez kompleksowe działania prewencyjne
	Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii	Ograniczenie występowania poważnych awarii

Poważne awarie mogą powstawać, zarówno na terenach obiektów usługowo - produkcyjnych, jak również poza ich obszarem, w wyniku wypadków drogowych z udziałem cystern i autocystern przewożących materiały niebezpieczne, a także na skutek rozszczelnienia rurociągów transportujących gaz ziemny. Ich eksploatacja stwarza zagrożenie dla środowiska (możliwość awarii zbiorników, pożar, itp.). Główne zagrożenie wynika z transportu paliw w celu zaopatrzenia tych obiektów. Do źródeł zagrożenia na terenie gminy należy zaliczyć gazociągi tranzytowe oraz gazowe sieci i instalacje. Na terenie gminy długość sieci gazowej to ok. 56,07 km.

Poważne źródło zagrożenia na terenie gminy stwarzają wypadki drogowe środków transportu przewożące materiały niebezpieczne. Szczególnie groźne są awarie w rejonach przepraw mostowych, które grożą bezpośrednim zanieczyszczeniem rzek (Narew, Turośnianka, Czaplina, Kowalówka). Zanieczyszczeniem, grozi w zasadzie każde zdarzenie na terenie gminy powodujące spływ do rzek zarówno produktów ewentualnej awarii, jak też zanieczyszczeń (w tym ropopochodnych) powstających podczas normalnej eksploatacji ulic i parkingów na terenie gminy.

W ostatnich latach na terenie gminy Turośń Kościelna nie odnotowano zdarzeń o znamionach poważnych awarii.

Szczegółowe zadania i koszty zaplanowane w *Programie* do realizacji przez Gminę Turośń Kościelna w zakresie zagrożenia poważnymi awariami w latach 2017 –2018 przedstawia poniższa tabela:

Zadanie	Zaplanowany termin realizacji	Planowany koszt całkowity zadania		Koszt faktycznie poniesiony	Źródła finansowania
		2017	2018		
1. Doposażanie jednostek OSP w niezbędny sprzęt	zadanie ciągłe	-	-	-	Środki własne
2. Zakup samochodu ratowniczo gaśniczego	2017-2018	900 000		-	Budżet JST + WFOŚiGW/ Lasy Państwowe/ KG PSP
3. Doposażenie jednostek w m.in.: mundury, sprzęt p.poż., węże, prądownice, agregaty prądotwórcze, pompy szlamowe, aparaty powietrzne, zestawy do ratownictwa technicznego i medycznego (PSP-R1) itp.	2017-2024	300 000		479 013,16	Budżet JST + WFOŚiGW/ Urząd Marszałkowski/ MSWiA/ Powiat Białostocki

W ostatnich dwóch latach na doposażenie siedmiu jednostek OSP funkcjonujących na terenie Gminy wydano łącznie 479 013,16 zł. Większość środków pochodziło z dotacji: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku, Funduszu Składowego Ubezpieczenia Społecznego Rolników, Funduszu Sprawiedliwości, Zarządu Wojewódzkiego Ochotniczych Straży Pożarnych RP, Województwa Podlaskiego, Starostwa Powiatowego, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej. Dodatkowo Gmina Turośń Kościelna dofinansowała Państwową Straż Pożarną w Białymstoku w kwocie 10 000 zł w roku 2017 oraz 5 000 zł w 2018 roku a także Komendę Policji w Białymstoku w kwocie po 5 000 zł w 2017 i 2018 roku. Dofinansowanie do zakupu samochodu ratowniczo-pożarowego udało się pozyskać dopiero w 2019 r. w związku z powyższym zadanie to zostało przesunięte w czasie.

Konsekwentne doposażanie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych stanowi istotny czynnik w przeciwdziałaniu zagrożeniu poważnymi awariami.

4. PODSUMOWANIE

Realizacja zadań zapisanych w Programie Ochrony Środowiska korzystnie wpłynęła na ochronę środowiska na terenie gminy. Wielokierunkowe działania przyczyniły się do poprawy jakości powietrza oraz zmniejszenia zagrożenia hałasem. Realizacja zapisów *Programu* wpłynęła na ograniczanie ryzyka powodziowego, przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody oraz na prawidłową gospodarkę wodno-ściekową, a także zapewniła racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin. Podejmowane działania miały korzystny wpływ na zachowanie zasobów przyrodniczych gminy, ochronę cennych obszarów środowiska przyrodniczego oraz przeciwdziałanie zagrożeniom.

Warunkiem koniecznym do realizacji działań z zakresu ochrony środowiska jest gotowość włączenia się mieszkańców do wykonania założeń Programu Ochrony Środowiska. Powyższe działania w połączeniu z realizacją zadań o charakterze edukacyjnym w dużej mierze przyczyniły się do poprawy jakości środowiska na terenie gminy.

Zmiany stanu środowiska widoczne są dopiero w dłuższej perspektywie czasowej, dlatego też niniejszy *Raport* z realizacji celów i zadań, określonych w *Programie* nie jest jednoznacznym odzwierciedleniem efektów jego realizacji. Realizacja zadań w latach 2017-2018 zawartych w poszczególnych obszarach tematycznych daje podstawy do osiągnięcia przyjętych celów i priorytetowych kierunków działań Programu Ochrony Środowiska, zgodnych z polityką ochrony środowiska, a tym samym gwarantuje zrównoważony rozwój gminy.

Przewodniczący Rady Gminy

Jarosław Czech